

Pohjois-Karjalan alueellisen maahanmuuttoasiain toimikunnan kokous

Aika: 14.06.2019 klo 9.00 – 12:00

Paikka: Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Läsnä:

jäsen	organisaatio
Jaana Minkkinen	Joensuun kaupunki
Tomi Martikainen	Lieksan kristillisen opiston kannatusyhdistys ry
Tuukka Arosara	Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto
Tuija Vartiainen-Gomez	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
Ville Elonheimo	P-K:n Sosiaaliturvayhdistys
Päivi Armila	Itä-Suomen yliopisto
Raija Hiltunen	PAM
Hannele Niskanen	Karelia AMK
Antero Kallinen	Pohjois-Karjalan TE-toimisto
Reijo Vesakoivu	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Suvi Hirvonen	Pohjois-Karjalan ELY-keskus, siht.

Lisäksi kokoukseen osallistuivat Taru Asikainen Pohjois-Karjalan TE-toimisto, Taru Väisänen Joensuun kaupunki, Alexandre Flores Figueiredo, Latin Deals Oy ja kohdasta 7. lähtien Rob Connell Nolwenture Ltd.

1. Kokouksen avaus

Yksikön päällikkö Reijo Vesakoivu avasi kokouksen.

2. Pohjois-Karjalan kohtaanto strategiatyö

Yksikön päällikkö *Reijo Vesakoivu* esitteli Pohjois-Karjalan työmarkkinoiden parempi kohtaanto -strategiatyötä. Tällä hetkellä Pohjois-Karjalassa uhkakuvina talouden ja uudistumiskyvyn kehittyminen. Työttömyydestä ja osaajapulasta aiheutuu n. 400 miljoonan euron kulut aluetaloudelle joka vuosi (suorat kulut ja saamatta jääneet tulot). Työvoimapula on sekä alueellinen, että alakohtainen ongelma (ITC, SOTE ja teollisuus). Kohtaantotyön strategiset valinnat ja toimeenpanon suunnittelu alkaen tilannekuvan luomisesta tehdään laajempien yhteistyökuvioiden avulla. Työperäinen maahanmuutto yksi edistettävä asia. Haasteena siinä on asiantuntijoiden suomen kielen taito, osaamisen tunnistaminen ja pätevyyden kehittäminen.

ESR-rahoitteinen *Joensuun Luotsi* -hanke on uusi monialainen palvelualusta, joka pyrkii vastaamaan työvoiman kohtaanto-ongelmaan. Lieksassa aloittaa vastaava *Kohti työtä ja koulutusta* -hanke.

3. Työperäistä maahanmuuttoa koskeva ajankohtainen lainsäädäntö

Maahanmuuttoasiantuntija *Suvi Hirvonen* esitteli työperäistä maahanmuuttoa koskevaa lainsäädäntöä ja toimivaltaisia viranomaisia. Toimikunta kiinnitti huomiota siihen, että toistuvien muutosten ja lisäysten seurauksena laki on vaikeaselkoinen ja pirstaleinen. Ongelmia syntyy esim. silloin, kun oleskeluluvan peruste muuttuu. Todettiin, että Maahanmuuttoviraston sähköinen asiointipalvelu enterfinland.fi ohjaa valitsemaan oikean hakemustyyppin.

Tässä yhteydessä keskusteltiin myös siitä miten saada Pohjois-Karjalasta houkutteleva alue maahanmuuttajille. Todettiin, että ammattimaisesti toteutettu maakunnan brandityö on tärkeä osa markkinointia, ml. houkuttelevat markkinointivideot Lapin mallin mukaisesti.

Lisäksi pohdittiin miten saada Pohjois-Karjalan työllisyysprosentti nousemaan 75:een. Vantaalla se on saavutettu, koska myös maahanmuuttajat ovat työllistyneet ja siellä on monipuolisesti tarjolla töitä suorittavan työn tekijöille. Lisäksi Kehä III sisäpuolella asenteet eivät ole esteenä maahanmuuttajan palkkaamiselle, koska ihmiset ovat tottuneet monikulttuuriseen ympäristöön jo päiväkodissa ja koulussa. Kehä III ulkopuolella, ml. Pohjois-Karjala, kulttuuri muuttuu hitaammin. Työnantajilla on edelleen ennakkoluuloisia asenteita maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä kohtaan.

Esitys liitteenä.

4. Työvoimaa Euroopasta – EURES auttaa

EURES asiantuntija *Taru Asikainen* esitteli TE-palveluiden eurooppalaisen työnvälityksen EURES palveluita. EU-alueelta tuleva työntekijä ei tarvitse erillistä työlupaa Suomeen ja rekrytointipalvelut ovat maksuttomia. Lisäksi EKAEURES-työpaikkajärjestelmän kautta taloudellista tukea voi saada tänne tuleva työntekijä tai työnantaja. Palveluihin kuuluu myös kansainvälinen työyhteisövalmennus ja

työpaikkasuomi- kielikoulutus yhteishankintana yrityksen kanssa. *Asikaisen* mukaan tällä hetkellä Suomi kiinnostaa työskentelymaana eurooppalaisilla messuilla. Verkkoekrytointitapahtumissa, europeanjobdays.eu, on myös ollut positiivista kiinnostusta.

EURES palvelut on toistaiseksi ollut huonosti tunnettu ja vähän käytetty, mutta viime kuukausina kiinnostus on lisääntynyt pohjoiskarjalaisilla työmarkkinoilla. Työvoiman tarpeita erityisesti metalli-, ICT-, rakennus- ja sote –toimialoilla. Lisätietoja www.te-palvelut.fi/eures

Esitys liitteenä.

5. Pohjois-Karjalaan haetut työperäiset oleskeluluvat 2014-2018

Maahanmuuttoasiantuntija Suvi Hirvonen esitteli yhteenvedon Pohjois-Karjalaan vuosina 2014-2018 haetuista työperäisistä oleskeluluvista. Hakemuksia tuli vain 234 eli vähän alle 50/vuosi. Suurimmat toimialat, joille työlupia haettiin olivat maatalous- ja puutarhatyöntekijät. Valtaosa hakemuksista tuli Venäjältä, Ukrainasta ja Vietnamista. TE-toimiston tarveharkinta ei tuonut lisäarvoa oleskelulupaprosessiin, koska TE-toimiston osaharkinta ja Maahanmuuttoviraston oleskelulupapäätös olivat lähes 100 %sti samat: 72 % myönteisiä ja 28 % kielteisiä päätöksiä.

Esitys liitteenä.

6. Keskustelua alueellisen työlupalinjauksen päivityksestä

-Pohjois-Karjalan yrittäjien edustaja Ali Giray ei päässyt kokoukseen, mutta hän oli lähettänyt maahanmuuttajayrittäjien kommentit kirjallisesti. Giray ehdotti, että tarveharkinnasta on luovuttava täysin, koska se estää avoimien työpaikkojen täyttymisen ja maahanmuuttajayrittäjien perheen sisäisen sukupolvenvaihdon. Pohjois-Karjalasta voitaisiin tehdä kokeilualue, jossa seurataan mitä vaikutuksia tarveharkinnasta luopumisella on. Samalla Ali Giray ehdotti myös tulorajavaatimuksista luopumista.

Ali Girayn ehdotus Pohjois-Karjalasta kokeilualueena sai kannatusta toimikunnan jäseniltä. Ilman kokeilua ei voida tietää mikä vaikutus tarveharkinnasta luopumisella on osaavan työvoiman rekrytointiin ja lisääkö se Pohjois-Karjalan houkuttelevuutta maahanmuuttomaakuntana. Painotettiin kuitenkin sitä, että työehtosopimuksista kiinnipitäminen on tärkeää. TESit määrittelevät vähimmäispalkkatason, joka työstä pitää maksaa. Tulorajavaatimuksessa nähtiin myös ongelmia. Yksittäisen työntekijän kannalta se mahdollistaa työsopimuksen, jossa palkka on alla työehtosopimusten tason. Toisaalta nähtiin, että tarveharkinta ei takaa työehtosopimusten noudattamista, koska ulkomaiset työntekijät eivät tunne suomalaisen työelämän pelisääntöjä.

Vaihtoehtoisena työlupalinjauksena esitettiin, että Pohjois-Karjalan työmarkkinoiden parempi kohtaanto strategian perusteella tarveharkinnasta vapautettaisiin SOTE – ja ICT –alat kokonaan sekä teknologiateollisuudesta isompia luokkia. Myös tätä vaihtoehtoa pidettiin hyvänä.

Toimikunta oli yksimielinen siitä, että työlupalinjausta on syytä päivittää. Vaihtoehtoina esitettiin, a) Pohjois-Karjalasta tehdään kokeilualue, jossa kaikki toimialat vapautetaan tarveharkinnasta tai b) Pohjois-Karjalan työmarkkinoiden parempi kohtaanto strategian mukaisesti tarveharkinnasta vapautetaan SOTE – ja ICT –alat kokonaan sekä teknologiateollisuudesta isompia luokkia. Toimikunnalla oli yhteinen käsitys siitä, että oli pa työlupalinjaus mikä tahansa, työehtosopimuksia pitää noudattaa ja niiden noudattamista pitää valvoa.

7. Asiantuntijayrittäjänä Pohjois-Karjalassa

Alexandre Flores Figueiredo esitteli yrityksensä Latin Deals Oy:n toimintaa. Latin Deals konsultoi yrityksiä, jotka etsivät kansainvälisiä markkinoita Latinalaisesta Amerikasta, Espanjasta, Portugalista tai Afrikan portugalilaisista maista. Yritys tekee markkinatutkimuksia, etsii yhteistyökumppaneita, rakentaa verkostoja ja auttaa sopimusten tekemisessä. Palvelu perustuu vankkaan osaamiseen paikallisista markkinoista, kulttuurista ja lainsäädännöstä.

Suurimpana haasteena yrityksen perustamisvaiheessa *Flores Figueiredo* näki sen, että tietoa, opastusta ja neuvontaa on saatavilla lähinnä suomeksi. Ulkomaalainen asiantuntijayrittäjä on vielä harvinaisuus Joensuun yritysmaailmassa maailmassa ja sen vuoksi hän oli törmännyt myös kommunikaatio- ja kieliongelmiin. *Flores Figueiredo* toivoo aloitteleville ulkomaalaistaustaisille yrittäjille verkostoitumisprojekteja myös englanniksi. Lisäksi Business Joensuun yrityskiihdyttämön pitäisi auttaa tuotannollisten yritysten lisäksi myös palvelualoilla toimivia aloittelevia yrityksiä. Yksinyrittäjälle myös edullisen toimitilan löytäminen Joensuusta on iso haaste.

Yrityksen palveluiden markkinoinnissa haaste on se, että suomalaisyrityksistä puuttuu tietoa ja kokonaisvaltainen näkemys yritystoiminnan kansainvälistymisestä. Suomen ulkopuolisia markkinoita ei nähdä potentiaalisena kasvun mahdollistajana. Suomalaisyritykset eivät esimerkiksi tiedä, että Latinalaisessa Amerikassa on valtioita joiden kanssa Suomella vapaakauppasopimus. Lisäksi samalla toimialalla on myös julkisia toimijoita, kuten Business Finland.

Rob Connellin digitaalisia palveluita tuottavan yrityksen Nolwentre Ltd:n perustaminen oli *Connellin* kertoman mukaan kitkatonta. Vaikka hänellä ei ollut Suomesta mitään ennakkotietoa, hän verkostoitui Joensuussa nopeasti yliopistoon ja IT-alan yrityksiin. *Connell* arveli, että suomalaisten vastaanottavaisuutta lisäsi se, että hän oli nuori englantia puhuva IT asiantuntija. Nolwentre perustettiin nopealla tahdilla, ensimmäinen asiakas oli olemassa ennen yrityksen perustamista ja julkista rahoitusta oli helppo saada esimerkiksi ELY-keskuksesta. Nolwentre on alusta asti tähdännyt kansainvälisille markkinoille. Yritys on saanut julkista rahoitusta kansainvälistymiseen, mutta siinä on tullut esiin myös julkisen rahoituksen perusongelma. Yrityksen kansainvälistyminen on jatkumo, joka vie monta vuotta. Julkinen rahoitus puolestaan toimii projektipohjalta. Koska kansainvälistyminen on pitkä prosessi, myös julkiseen rahoitukseen pitäisi saada jatkuvuutta projektien sijaan. Tämä on rakenteellinen ongelma, johon *Connell* toivoo muutosta. Aloittelevalle yrityksellä tärkeää olisi myös saada rahaa tuotekehittelyyn ja ensimmäisten asiakkaiden löytämiseen. Suomalaiseen yrityskulttuuriin liittyvä ongelma on se, että markkinointi ymmärretään Suomessa kapeasti mainontana. Markkinointia on kuitenkin kaikki ne toimenpiteet, joilla yrityksen tuotteita myydään asiakkaille.

8. Ajankohtaiset asiat

Toimikunnan jäsenistössä tapahtuneista muutoksista tehdään lähiaikoina kokoonpanon muutospäätös. Jos on tiedossa muutoksia, niistä voi ilmoittaa os. suvi.hirvonen@ely-keskus.fi. Pöytäkirjan valmistumiseen mennessä tiedoksi tulleet muutokset: Joensuun Seudun monikulttuurisuusyhdistys ry Henna Middeken varajäsen Masomeh Nazari, varsinainen jäsen Alain Minguet, varajäsen Sami Tanskanen, Business Joensuu varsinainen jäsen Ekaterina Miettinen, varajäsen Antti Mononen, Joensuun ev.lut. seurakunnat varsinainen jäsen Ari Autio.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään syksyllä ja ajankohdasta informoidaan toimikunnan jäseniä hyvissä ajoin ennen kokousta.

puheenjohtaja

Reijo Vesakoivu

sihteeri

Suvi Hirvonen

Toimikunnan kokousten materiaalit löytyvät ELY-keskuksen nettisivulta:
<http://www.ely-keskus.fi/web/ely/pohjois-karjala-maahanmuuttoasiain-toimikunta>

